

Zpravodaj obce Poniklá

POD HORAMI

11–12/2023

14 | ROZSVĚCENÍ
STROMEČKU

16 | PONIKELSKÉ
MLÝNY

29 | OD OVCE
K PŘÍZI

OBSAH

Jednání obecní rady	3
Společenská kronika	3
Obecní hlásný	4
Pozor, oprava termínu!	4
Novinky ze Základní školy	5
Z třídní knihy předškoláka	8
Fotbalová starší příprava	12
A zase ty dýně!	12
Český červený kříž	12
Betlém opět na sněhu	14
Ponikelské mlýny	16
Poděkování za skvělá literární putování	22
Literární putování Libereckým krajem	23
Poklady z Preložky XII.	27
V okolí přezimovacích obůrek zavládne klid	28
Od ovce k přízi 3. část	29

HASIČSKÝ TÁBOR 2024

Zapište si do kalendářů – Hasičský tábor
v roce 2024 proběhne

od neděle 28. července do soboty 3. srpna

ve **Velkých Všelisech**. Veškeré podrobnosti
budou zveřejněny včas.

Míra Jirouš

DŮLEŽITÉ KONTAKTY

OBECNÍ ÚŘAD

starosta Tomáš Hájek
603 569 389, 481 585 133
Hajek@ponikla.cz

Monika Nováková, Alena Soukupová
481 585 981
obec@ponikla.cz

obecní četa, sběrný dvůr (T. Klikorka)
608 084 782
ceta@ponikla.cz

VODOVODY (odečty, poruchy)

Hoření a střední Poniklá, Nová Ves (M. Dobiáš)
737 863 818

Dolení Poniklá, Přívlastka, Preložka (J. Čížek)
721 154 738

Pečovatelská služba Poniklá (D. Kubínová)
737 464 874 (změna!)

MUDr. Karásková

777 328 487
Ordinační hodiny v Poniklé čp. 266:

PO: 13.00–18.00

ÚT: 8.00–12.00

ST: 8.00–12.00; na objednání: 12.00–13.00

PÁ: 8.00–12.00; na objednání: 12.00–13.00

Ordinační hodiny v Jilemnici J. Harracha čp. 90:

PO: 7.30–12.00

ÚT: 14.00–17.00

ČT: 7.30–12.00

MATEŘSKÁ ŠKOLA

481 585 257, 737 711 997
skolka.ponikla@seznam.cz

ZÁKLADNÍ ŠKOLA

481 585 206, 604 310 491
zs@ponikla.cz

KNIHOVNA

732 608 524
knihovna@ponikla.cz

POŠTA PONIKLÁ

954 251 242

DĚTSKÝ LÉKAŘ

481 551 338 Poniklá
481 551 339 Jablonec nad Jizerou
481 551 332 Jilemnice

Ordinační hodiny:

PO: 7.00–12.00 ordinace Jablonec nad Jizerou

ÚT: 7.00–12.00 ordinace Poniklá

ST: 12.00–16.00 ordinace Jablonec nad Jizerou

ČT: 13.00–18.00 ordinace Poniklá

PÁ: 7.00–12.00 ordinace Jablonec nad Jizerou

Zpravodaj obce Poniklá **POD HORAMI 11–12/2023**, číslo 223, ročník 53, reg. č.: MK ČR E 17675, náklad 430 výtisků.

Vydává obec Poniklá, Poniklá 65, 512 42 Poniklá, IČ 00276006. Internetová adresa: www.ponikla.cz

Odpovědná redaktorka a jazyková korektura: Hana Hájková. Tisk: Gentiana Jilemnice. Cena 20 Kč.

Cena pro roční předplatitele 100 Kč. Cena pro předplatitele při zasílání poštou 260 Kč.

Zpravodaj Pod horami je dvouměsíčník. Uzávěrka příštího vydání: **27. 2. 2024**

SVÉ PŘÍSPĚVKY, PROSÍME, ZASÍLEJTE NA E-MAIL: redakce.podhorami@gmail.com

Příspěvky mohou být redakcí upravovány a kráceny. Zveřejněné příspěvky nemusí vyjadřovat stanovisko redakce.

Za všechny příspěvky děkujeme!

Ilustrace na úvodní straně: Živý mechanický Betlém, autor: Bára Kulhavá

JEDNÁNÍ OBECNÍ RADY ZA OBDOBÍ LISTOPAD AŽ PROSINEC

Vážení ponikelští sousedé, máme za sebou další rok, který se nesl v duchu nejenom realizace zajímavých investic, ale také příprav na ty akce budoucí. Co nás čeká v roce následujícím, napovídá rozpočet, který zastupitelé schválili na prosincovém zasedání. Nyní si ale pojdte přečíst o těch nejdůležitějších bodech, které rada na svých zasedáních projednávala.

Po více než roce od slavnostního přebrání šeku za Vesnici roku jsme obdrželi rozhodnutí o poskytnutí dotace na projekt s názvem „Vybavení multimediální učebny při ZŠ Poniklá – ozvučení“. Právě tato akce bude tou, za kterou utratíme obdrženou odměnu ve výši 1 800 000 Kč, dotační šiml však všechno natolik zbrzdil, že samotná realizace proběhne až na počátku roku 2024. Paradoxem je, že republikový vítěz, který opomněl vložit do žádosti přílohu a byl tímto z poskytnutí podpory vyrazen, si ještě pár měsíců na svých 2,6 milionů bude muset počkat. Realizací je pověřena firma AV MEDIA SYSTEMS, a. s. (realizovali již dodávku nábytku a techno-

logií v ZŠ Poniklá), celková cena díla za realizaci je smluvně uzavřena ve výši 2 123 851 Kč vč. DPH.

Pro příští rok rada obce odsouhlasila zahájení projekčních prací na rekonstrukci vodojemu a na výstavbu vodojemu na Jilmu. Nadále čekáme na rozeběhnutí hodnotícího procesu podané žádosti na výstavbu vodovodního řádu na Přívlace. Další projekčně zadanou akcí je revitalizace hřbitova v Poniklé, túje přerostly únosnou mez a prostor je zapotřebí řešit komplexněji vč. cestní sítě, oplocení či toalet ve smuteční síni.

Závěr roku byl spojen s dokončováním projektů spolufinancovaných ze Státního fondu životního prostředí ČR, podpora obcí ležících v národních parcích.

Vážení ponikelští sousedé, celá obecní rada Vám do nadcházejícího roku přeje domácí pohodu, zdraví a radost do života! Přejeme Vám krásné a požehnané vánoční svátky v kruhu svých nejbližších!

■ **Petra Novotná, místostarostka**

SPOLEČENSKÁ KRONIKA

(listopad až prosinec 2023)

JUBILEA

Zdeňka Bordeová, 70 let
Aleš Hendrych, 70 let
Jana Sojková, 75 let
Mírek Stránský, 75 let
Josef Šafránek, 75 let
Josef Zemánek, 75 let
Eva Krausová, 80 let
Antonín Zelenka, 80 let

NAROZENÍ

Max Šír

ÚMRTÍ

Helena Havlíčková
Jaroslav Kaván
Věra Vinklářová
Ondřej Havrda

ZLATÁ SVATBA – 50 LET

Anna a Petr Holubcovi

VÍTÁNÍ OBČÁNKŮ A STŘÍBRNÝ PODVEČER

Existují čtyři, zhruba čtvrt století po sobě přicházející okamžiky v životě lidském, kdy se občan Poniklé může dostat do naší obřadní síně jako oslavenec. Nejprve je to vítání občánků, podruhé svatba, potřetí společná oslava padesátin (eventuálně stříbrná svatba – vychází to podobně) a potom ještě případně, je-li zájem, i svatba zlatá. Na přiložených fotografiích vidíte oslavence v první a třetí slavicí vlně. Nově narození občánci teprve zjišťují, jaké to na tom světě bude parádní. A padesátníci se veselí, že ještě alespoň jednou tolik radostí, co jich dosud prožili, mají před sebou.

■ **Tomáš Hájek**

OBECNÍ HLÁSŇ

Report o aktuálním obecním dění bude tentokrát nadmíru stručný. I proto, že ačkoliv je periodikum Pod horami k místní samosprávě už z principu loajální, nemůže ani tak v ohlížení se za posledním měsícem skrýt určitý kritický osten. Finále některých akcí se stihla doslova za 5 minut před dvanáctou, některá pět minut po dvanácté a v některých případech ani tak ne. Asi více než kdy dříve tak stála místní správa na křižovatkách, z nichž nevedla ani jedna ideální cesta. A je tedy namístě se omluvit za vzniklé komplikace v místech našich později dokončených, nedokončených, nebo ani nezapočetých akcí. V době uzávěr-

ky zpravodaje konstatuji, že ještě není všem letošním dnům konec a s vidinou brzkého Silvestra se konejším naději, že příští rok napraví, co letošní nestihl.

Na nějaké větší obecní bilancování roku 2023 bych si ještě s dovolením počkal. Na OÚ je zrovínka teď ta doba, kdy se vše ještě horečně počítá a kdy sami v úžasu očekáváme, které předpoklady se naplní a které ne. Vzdor nastíněným těžkostem ale přesto očekávám, že referát v dalším čísle zpravodaje nevyzní pochmurně, ba naopak.

■ **Tomáš Hájek, starosta**

Tuláčkova návěs se dočkala nové úpravy povrchů, které také napovídají, kde budou mít napříště přednost lidé. Pro parkování aut je vymezeno pouze 10 příčných stání mezi spodním vjezdem na návěs a betonovou pěšinou u dětského hřiště.

Novou Vsí, napájenou nově vodovodem z Poniklé, se vine opravená místní komunikace.

POZOR, OPRAVA TERMÍNU!

V minulém čísle zpravodaje jsme lákali na velkou oslavu 303 let ponikelského vzdělávání s názvem „Od rákosky k (umělé) inteligenci?“.

Rákoskou by zasloužil především ten, který poněkud popletl data a následně provedl chybný výpočet. No vážně! V roce 2024 to totiž nebude 303 let, ale „jen“ 299 let od zahájení školního vzdělávání v Poniklé. Umělá inteligence tedy navrhuje, abychom se z té šlamastyky dostali tím, že oslavu z roku 2024 přesuneme na rok 2025 – a oslavíme to pak dokulata jako třísté výročí.

No a odkládat, to nám jde, takže platí, že s tou megaoslavou a všeškolním třídním srazem počkáme!

Tomáš Hájek, rákoskou po zádech přetažený

KNIHOVNA

V knihovně máme zakoupené 2× Albi tužku na půjčení a knížky.

- 📖 Domácí mazlíčci od 2 let
- 📖 Krtkovy příběhy od 2 let
- 📖 Staré pověsti české od 6 let
- 📖 Pohádky na dobrou noc od 2 let
- 📖 Dinosauři od 6 let
- 📖 Přírodověda od 8 let
- 📖 Hravá písmenka od 3 let
- 📖 Encyklopedie pro předškoláky od 3 let
- 📖 Doprava od 3 let
- 📖 Putování magickou Prahou od 6 let

NOVINKY ZE ZÁKLADNÍ ŠKOLY

Výuka v Halloweenské škole

Na přání dětí a vzhledem k nepříznivé situaci, kdy ve vsi nešel proud, jsme na středu 1. listopadu připravili pro žáky projektový den Halloween ve škole. Hlavní roli sehráli žáci 9. ročníku, kteří si založili Halloweenskou školu a vyučovali v ní netradiční předměty. Postupně se v jejich škole vystřídali všichni naši žáci od těch nejmladších po dříve narozené. Zábavnou formou si procvičili angličtinu a přiblížili si původně keltský svátek, který se slaví především v anglosaských zemích. Dále vyráběli lucerničky a duchy, prvňáčci též dlabali dýně.

Vrcholem celé akce byla společná proměna v krásných halloweenských kostýmech, ocenění nejzdařilejších postavíček a sladká tečka v podobě pavouka na konec.

■ **Alena Stránská**

Do Mladé Boleslavi za kulturou a poznáním

Sklobit návštěvu divadelního představení a muzea v jednom dni ve městě vzdáleném 70 km, aby se zážitky navzájem nezastínily? To byla otázka na počátku plánování akce výjezdu do Mladé Boleslavi.

Již o prázdninách byla možnost objednat vstupenky na divadelní představení v dopoledních hodinách v divadle v tomto městě. Dramatizace románu Z. Jirotky Saturnin nás svým dějem a dobovými písněmi přenesla do starých dobrých časů 20. let minulého století. Vynikající herecké výkony ztělesňující různé charaktery postav, gagy, přísloví vtipně doplňující text, živá kapela a zpěv, nápaditá scéna, to vše zachycuje příběh mladého muže, kterému do života vstoupí sluha Saturnin. Autenticitu všeho podtrhla přítomnost ředitelky divadla paní Janety Benešové a možnost žáků vystoupit na prkna, jež znamenají svět, a vyfotit se zde na pozadí kulis.

Krátká a svižná procházka při přesunu do Muzea Škoda Auto nás naladila na jiný zážitek, tentokrát technického charakteru. Vybavení moderní technikou, která umožnila

Škola a školka

poslech průvodkyně po muzeu do sluchátek, jsme se pohybovali na místech bývalé výrobní haly o rozloze 1800 m čtverečních, kde se vystavuje okolo 500 exponátů, včetně 46 automobilů, motocyklů a jízdních kol z doby dlouhé historie firmy Škoda Auto a jejího předchůdce Laurin a Klement. Všechny nás uchvátily modely aut z minulosti, ale samozřejmě tahákem byly elektromobily.

Závěrem lze konstatovat, že odpověď na počáteční otázku, zda skloubit divadlo a muzeum, je veskrze kladná. Divadelní představení podpoříme rozborem při hodinách českého jazyka a technické údaje z muzea vyplněním pracovního listu.

■ **Miluše Kučerová**

Devátáci na burze škol

„V úterý 7. listopadu pojedeme do Semil.“

„A co tam?“ ozvalo se znuděně ze třídy dříve, než zazněla celá informace.

„Navštívíme Burzu středních škol.“

„A proč?“

„Abyste se seznámili s nabídkou středních škol a vybrali ty nejlepší pro vaše studium.“

Tak nějak proběhl dialog s devátáky několik dní před plánovanou akcí, která se koná každoročně v Kulturním centru Golf v Semilech a zahrnuje prezentaci 40 středních škol širšího regionu, nejen pouze Libereckého kraje.

Po příjezdu se žáci podrobně seznámili podle zájmu s činnostmi jednotlivých škol, náplní studia a uplatněním v praxi. Kromě panelů a tištěných materiálů, které si odnesli domů, viděli i praktické ukázky studentů, mohli si nechat upravit účes a vizáž, ochutnat pečené výrobky, pozorovat v provozu modely robotů.

Tato akce určitě pomohla upřesnit představu, na jaké školy podat přihlášky ke studiu, v tomto školním roce nově tři. Někteří žáci dokonce plánovali opakovanou návštěvu odpoledne s rodiči, protože kromě prezentace škol zde byla k dispozici aktuální nabídka volných pracovních míst, dokonce informace o pracovních příležitostech v zahraničí s poradcem EURES.

■ **Miluše Kučerová**

Pozvání do KRNAPu

Pracovníci KRNAPu nabídli pedagogům z okolních škol navštívit ve stávkový den 27. listopadu 2023 odpoledne Krkonošské centrum environmentální výchovy, zvané Krtek, a seznámit se zde s akcemi tohoto centra, ale hlavně si prohlédnout expozici nově otevřeného Muzea Krkonoš. Tak proč takovou nabídku nevyužít?

Nejprve nás p. Daniel Bílek seznámil se zimními akcemi pro děti, jako je pohyb na sněžnicích v okolí Kněžické chalupy, péče o ježka v zimě, ptáci u krmítek atd. Potom jsme zhlédli zajímavý dokumentární film k 60. výročí KRNAPu, který natočil Petr Jan Juračka, s názvem Zrušme KRNAP! Na závěr této části programu obdrželi zástupci každé zúčastněné školy neprodejný výtisk knihy s názvem 60 příběhů Krkonošského národního parku. Je potěšující, že mezi těchto 60 významných osobností byl zařazen i náš pan starosta Tomáš Hájek.

Následně jsme se přesunuli do nově otevřené expozice Muzea Krkonoš, která nahradila původní stálé výstavy

Kámen a život a Člověk a příroda. V nové expozici tématu přírody a člověka jsou provázána. Již vstup do muzea je přes „skálu“, která symbolizuje divokou přírodu a je ohraničena prosklenou krychlí s kovovými prvky, představující lidskou činnost. Návštěvníkům se nabízí velmi intenzivní zážitek, který zaměstnává všechny smysly. Kromě velkého množství prostorových modelů, plastických map a vycpanin zvířat je plná zvukových nahrávek, videoprojekcí, interaktivních panelů, na kterých běží krátké dokumenty nebo zpovědi pamětníků. Silně působí místnost s točitým betonovým schodištěm, jež představuje šroubovici DNA. Projekce promítané na stěnách připomínají jako memento bezohledné chování člověka v přírodě: požáry, povodně, tající ledovce, obří skládky, znečištěné řeky a vykácené lesy z různých míst planety. Prohlídka pokračuje do místnosti s modelem tekoucího horského potoka, dále je možné sejít do krkonošského dolu, prohlédnout si mlýnské kolo poháněné proudem vody, pohyblivé modely hamru a pily. Najdeme zde i repliku vojenského bunkru na úbočí Luční hory. Velkoformátové fotografie připomínají nejničivější povodeň Krkonoš z roku 1897, model mohyly Hanče a Vrbaty zase tragédii z roku 1913. Nelze zde vzpomenout všechny materiály, které expozice zahrnuje, neboť zabírá 3 000 metrů čtverečných a byla vybudována nákladem 340 milionů korun.

Exponáty zde shromážděné a poskládané do nápaditých projekcí budou podkladem pro práci v různých vzdělávacích předmětech. Určitě s našimi žáky tuto příležitost využijeme a Muzeum Krkonoš brzy navštívíme.

■ **Miluše Kučerová**

Kniha hříchů opět otevřena

Zlobit se moc nevyplácí! To poznali na vlastní kůži školní zlobilkové, když do školy vtrhli pekelníci černější než uhlí v Ostravě. Posbírali do pytlů, co se dalo a kdo se dal, a brzy zaplnili školní peklo nezbedníky. Co se dělo v pekle, raději nechtějte vědět. Kniha hříchů ví své. Naštěstí máme ve škole většinu hodných dětí, které od spravedlivého Mikuláše a milých andělů dostaly za básničku či písničku pochvalu a něco dobrého na zoubek. Tak zase za rok! A pozor! Čert nikdy nespí!

■ **Alena Stránská**

Z TŘÍDNÍ KNIHY PŘEDŠKOLÁKA

Na konci října nás navštívilo loutkové divadlo Pernštejn a přivezlo nám pohádku „Jejda, strašidylka“, ve které se skrývalo i poučení. Děti si tak mohly prožít pohádkový příběh s malým klukem Jejdou, potkaly i vodníka Žaboslava Bublínu, čerty Kopyta a Jelita, draka Draka a Ježibabičku. Zároveň zjistily, „proč by se mělo pomáhat starým lidem“ a „že není vůbec hezké vysmívat se druhým, když něco nevědí“, ani „soudit ostatní podle toho, jak vypadají, dříve než je lépe poznáme“. Pohádka nám také připomněla, jak je důležité chovat se hezky k přírodě a neznečišťovat ji.

V rámci tématu „Putování za starými řemesly“ jsme si domluvili návštěvu Muzea starých řemesel v Poniklé. Malé Kulíšky vyvezl nahoru pan Klikorka hasičským autem a zdatnější Zvidálci zvládli cestu pěšky. V Muzeu nás přivítala paní Pičmanová a provedla nás pouze částí muzea, kterou jsme chtěli dětem přiblížit stará řemesla. Podívali jsme se, jak a s čím pracoval švec, krejčí, švadlenka, podívali jsme se do „sedničky“ a na krásné vánoční ozdoby. V kovárně nám názorně předvedli práci kováře Rost'a a Jírka Pičmanovi. Byl to velký zážitek. Od kovářů dostala každá třída na památku krásně vykovalané srdíčko. Moc se nám výlet líbil a všem moc děkujeme.

„Jednoho dne byl jeden z nejmladších a nejneposednějších čertů vyslán samotným Luciferem do světa škodit lidem. A nebyl to úkol ledajaký, měl škodit hlavně kominíkům, na které mělo Peklo už dlouho spadeno. A ten čert se jmenoval Florimon.“ Tak začíná pohádka „O čertovi“, se kterou k nám zavítalo Knihadýlko paní Fenyklové. Viděli jsme příběh o přátelství, jednom jediném darovaném přání a lásce, která dokonce dokáže proměnit i čerta. Zvonečkem vše ale ještě nekončilo. Děti měly možnost si ve skupinkách prohlédnout nádherně ilustrovanou knihu Pavla Čecha „O čertovi“, sestavit rozbité zrcadlo, pracovat s obrázkovými pekelnými kartami anebo přejít po úzké kominické látce a nahlédnout do světničky kominice Tradamily. Některé děti pomohly sesbírat saze a sníh, které nám po koberci rozsypala pohádka. Nejen knihy P. Čecha, ale i přenádherné zpracování paní Fenyklovou je vždy pohlazením po duši.

Odpoledne téhož dne se někteří rodiče společně s dětmi i jejich sourozenci sešli ve třídě Zvídálek, kde pod vedením lektorky paní Fišerové proběhla „Dílnička korálkového tvoření“. Každý si mohl navléknout hvězdičku, zvoneček nebo andílka podle vlastní fantazie a za malý poplatek si je odnést domů. Někteří tak získali vlastnoručně vyrobený dárek pro někoho milého, anebo jen tak sobě pro radost. Moc děkujeme paní Fišerové a těšíme se na další společné tvoření.

Na den před svatým Mikulášem se děti i paní učitelky nastrojily do kostýmů andělů, čertů a Mikulášů, aby společně oslavili jeho svátek „**andělsko-čertovsko-Mikulášským rojením**“. Zahráli jsme si různé hry a pak nás trochu vylekala paní kuchařka, která se nečekaně proměnila na dopoledne také za čertici. Tento den si Mikuláš trochu přivstal a nechal nám u venkovních dveří nůši plnou balíčků s dobrotami pro každého. Všichni jsme si dopoledne užili a děti si připomněly, že už večer bude chodit „opravdový Mikuláš a jeho andělsko-čertovský doprovod“.

Teď už se všichni těšíme na Vánoce.

Přejeme všem krásné a šťastné prožití vánočních svátků a těšíme se na setkání po Novém roce.

■ **M. Tuláčková, MŠ Poniklá**

T. J. Sokol Poniklá a Obec Poniklá zve na

SOUSEDSKÝ PLES

KD Kantýna
Poniklá

Vstupné 150 Kč

Slosovateľné
vstupenky

Teplá kuchyně

**HRAJE
KAPELA
FUTRÁL**

**20.01.2024
OD 20 HODIN**

Vstup pouze ve společenském oblečení

TJ Poniklá Vás srdečně zve na

SPORTOVNÍ PLES

Který se koná v sobotu dne **17. 2. 2024**

V KD Kantýna v Poniklé

od **20.00** hodin

vstupné **120 Kč**

K tanci i poslechu hraje skupina

DUO WELA

Bohatá tombola

nekuřácké prostředí

STROMKOVICKÁ PILA a DŘEVOOBCHOD

**Děkujeme všem zákazníkům,
kteří nás v tomto roce podpořili
nákupem našeho zboží či služeb.**

**Velice si vážíme toho,
že podporujete podnikatele
a živnostníky ve svém okolí
a pomáháte nám překonávat turbulentní
doby ve výrobních a obchodních odvětvích.**

**Přejeme Vám pevné zdraví, mnoho štěstí
a pozitivní náladu v nadcházejícím roce**

2024

za kolektiv Stromkovické Pily a Dřevoobchodu

Jiří Hlaváč

Betonárka – Uhelné sklady

Dolní Rokytnice 297
512 44 Rokytnice nad Jizerou

Tel.: +420 481 523 321
Mobil: +420 732 904 499
e-mail: betonarka@stemro.cz

Stavebniny

Dolní Rokytnice 301
512 44 Rokytnice nad Jizerou

Tel.: +420 481 523 277
Mobil: +420 603 964 499
e-mail: stavebniny@stemro.cz

ZIMNÍ NABÍDKA PALIV

HNĚDÉ UHLÍ: - ořech 1, ořech 2, kostka (Ledvice – Bílina)
- ořech 2 (balené v pytlí po 25 kg)

UHELNÉ BRIKETY: - 2" volně ložené
(REKORD) - 4" volně ložené nebo pytlované po 40 kg
- 7" balené po 10 kg (igelit)

DŘEVĚNÉ BRIKETY: - kostky RUF - z měkkého smrkového dřeva
(BIOMAC) - kostky RUF HARD TOP - z tvrdého dřeva
- válečky ENERGO HARD MARKET z tvrdého dřeva
- další druhy dle aktuální nabídky

DŘEVĚNÉ PELETY: - EN plus A1 (15kg – 6mm)
(BIOMAC)

ŠTÍPANÉ DŘEVO: - balené v pytlí po 20 l
- jehličnaté, bříza, listnaté tvrdé

ZÁTOPOVÉ TRÍSJKY: - balené v pytlí po 6 kg
PROPAN - BUTAN: - 2 kg, 10 kg, 33kg
POSYPOVÁ SŮL: - balené v pytlí po 25 kg

Paliva dopravíme dle objednaného množství sklápěcími vozy s pásem, hydraulickou rukou nebo dodávkou. Rozvoz PB lahvi do domácností. Technické informace poskytnete p. Štěpánek - tel: 603 729 927

PRODEJ PB LAHVÍ

! TOP NABÍDKA !

2 kg	100 Kč
10 kg	400 Kč
33 kg	1.350 Kč

MOŽNOST ROZVOZU AŽ DOMŮ

Autoservis Miroslav Štěpánek
U Elitexu 385
512 43 Jablonec nad Jizerou

Tel.: 603 729 927

Provozní doba
PO - PÁ: 7:00 – 16:00
SO: 8:00 – 12:00

V případě nepřítomnosti volejte.

Ceny platné od 22.11.2023. Změna cen vyhrazena.

FOTBALOVÁ STARŠÍ PŘÍPRAVKA

S výchovou fotbalového potěru se v Poniklé po delší odmlce opět začalo roku 2019.

Tento rok je tedy již čtvrtým v nové éře. Začátky nám trochu rozhodil covid, ale i přesto jsme u toho vydrželi. Tři roky jsme strávili v mladší přípravce, kde jsme poslední rok patřili k nejlepším v okrese. Pro tuto sezónu jsme se přihlásili o kategorii výš do starší přípravy.

I přes prvotní obavy, jak na tom budeme v konfrontaci se staršími

dětmi jiných týmů, se nám vcelku dařilo. Z devíti odehraných utkání jsme 4 vyhráli a 5 prohráli s lehce negativním skóre 68:74. Momentálně naše hráčská základna disponuje 13 dětmi. A není to jen o chlapcích. Máme v týmu i 2 šikovné dívky.

Poděkovat bych chtěl i rodičům, kteří mě pravidelně doprovázejí, jak na domácí, tak i venkovní zápasy a starají se také o praní dresů.

■ **Roman Petruška, TJ Poniklá**

A ZASE TY DÝNĚ!

Zdá se to neuvěřitelné, ale rok se s rokem sešel a zase k nám dorazily krátké dny a dlouhé noci a s nimi i tradiční akce „Rozsvítíme si náves“. V tom letošním

roce jsme na poslední chvíli měnili lokalitu pro umístění dýní. Důvodem byla rozkopaná náves a především rozježděná louka okolo kostela, po které se proháněla technika. Dýně tak vyzdobily novou pěšinku od parkoviště ke škole. Pravda, cestička byla pěkná, ovšem místo to je větrné a rozsvícení dýní bylo v některé dny téměř nemožné. I množství výrobků nám oproti předchozím ročníkům pokleslo. Ale ani to nepokazilo radost těm, kteří se do akce zapojili. Z celkových 29 vystavených dýní se pak do následné fotografické soutěže přihlásilo

9 výrobků. Nejvyšší počet hlasů nakonec získala dýně od Valinky Pospíšilové, které k vítězství srdečně gratulujeme a nezapomeneme na ni s drobnou odměnou. Všem zúčastněným patří také velké díky a budeme se těšit zase za rok.

■ **Radka Paulů, T. J. Sokol Poniklá**

NEZÁVISLOST
DOBROVOLNOST
NESTRANNOST
SVĚTOVOST
JEDNOTA
NEUTRALITA
**DOBROVOLNOST
HUMANITA
NESTRANNOST**
NEUTRALITY
UNIVERSALITY
VOLUNTARY SERVICE
**UNITY
IMPARTIALITY
HUMANITY**

ČESKÝ ČERVENÝ KŘÍŽ

Doba vánoční je dobou splněných tajných přání, která pod vánočním stromečkem můžeme najít. Ale bohužel na některá přání ani Ježíšek nestačí.

Je to zdraví.

Jsou však mezi námi lidé, kteří nás obdarovávají bez nároku na odměnu či poděkování. Jsou to lidé, kteří darují svou krev a tím velice často zachraňují naše životy.

My však děkovat chceme a děláme to velmi rádi.

V únoru získala stříbrnou plaketu za 20 odběrů krve paní **Gembická Miloslava**, Poniklá 187 a zlatou plaketu za 40 odběrů krve **Josef Brýdl**, Poniklá 412.

V dubnu dosáhla stříbrné plakety za 20 odběrů krve paní **Michaela Brýdlová**, Poniklá 412.

V květnu darovala po 10 tu nejcennější tekutinu a získala bronzovou plaketu paní **Alžběta Vavřeková**, Poniklá 432.

A v září dosáhl bronzové plakety pan **Pavel Nosek**, Poniklá 297.

Tak jako každý rok, další slova díky patří všem, kteří se zapojili do sbírek pro charitu. Opět se poměrně velké množství darovaných věcí dostalo nebo dostane k lidem, kteří se pro svůj věk, zdravotní postižení, nemoc, osamocení či životní krizi neobejdou bez této pomoci.

Jménem oblastního spolku českého červeného kříže Semily bych chtěla všem vašim obyvatelům, kteří jsou bezpříspěvkovými dárci krve poděkovat za jejich humánní postoj k dárcovství krve a popřát jim krásné a spokojené svátky vánoční a do nového roku 2024 popřát hlavně hodně zdraví a lásky.

■ **Výbor ČČK Poniklá a OS ČČK Semily**

39. ročník

SILVESTROVSKÉHO BĚHU V PONIKLÉ

2023

Datum	:	Neděle 31. 12. 2023
Pořadatel	:	SDH Poniklá
Místo	:	Hasičská zbrojnice
Tratě závodu	:	Silnice a veřejné cesty
Prezentace	:	V den závodu – půl hodiny před startem
Start	:	13:30 hod.
Kategorie	:	Od předškolních – po důchodce
Startovné	:	Dobrovolné
Ceny	:	První tři obdrží drobné ceny a diplomy...

OBČERSTVENÍ ZAJIŠTĚNO

V restauraci „U Floriána“

Pořadatelé se těší na Vaši hojnou účast.

Kategorie:	Nejmladší	cca 50 m
	Předškolní	cca 100 m
	Mladší dívky a chlapci	400 m
	Starší dívky a chlapci	400 m
	Dorost dívky a chlapci	800 m
	Ženy	1000 m
	Muži	2000 m
	Méně zdatní	400 m

BETLÉM OPĚT NA SNĚHU

Letošní časný nástup zimního počasí s trvalou sněhovou nadílkou sice zkomplikoval některé stavební plány místní samosprávě, měl však i jeden vyloženě kladný efekt. První adventní sobota (po první adventní neděli) zářila zase po čase bělostí. A to akci rozsvěcení vánočního stromu velmi sluší.

Program letošních oslav zahájení adventního času sestával tradičně z vánočního trhu, školní besídky a živého mechanického Betlému. To vše se za hojně účasti mnoha dobrých sousedů a zejména příbuzných hlavních aktérů slavnosti, totiž školních dětí. Ty tvořily páteř celého radostného dění. Školní trh nabídnul tradičně možnost nakoupit rozličné předměty s vánoční tematikou, povětšinou umné výrobky místních řemeslníků a zejména školáků.

Skvělá byla letos školní besídka! Paní učitelka Lenka Holubcová s paní družinářkou Bárou Skalskou připravily s prvním stupněm naší školy pásmo písní a zejména dvou kratších divadelních her. Menší děti nás tak nechaly nahlédnout, jak to chodí s napravováním zlobivých hříšníků v pekle, starší nám odehrály Svěrákovu operku O Šípkové růžence. Děti hrály se zjevnou chutí, výborně spolupracovaly a fungovaly jako tým a zároveň nechali vyniknout i několika sólistům v pěkných etudách. Besídka utekla v příjemném tempu s neustále vysoko položenou laťkou hereckých a zpěváckých výkonů. Až si říkám, že už je opravdu načase založit na naší škole dramaťák, vhodných talentů je dost!

Živý mechanický Betlém, jak už jsem řekl, těžil svoji atmosféru ze zasněžené návsi, ale nejen z ní. Doznal totiž pro letošek několika změn, které mu pomohly. Před klasickou pasáží, kdy desítky herců představují dřevěné mechanické betlémské figurky byla letos zařazena na minimum zkrácená vánoční hra Františka Kocmánka ze 17. století, kterou pomocí hlásných trub odehrála směs zasloužilých ochotníků a vycházejících dětských hvězd. Ba i na pyrotechnický efekt Betlémské hvězdy a živá zvířátka došlo. Pan farář nám dovezl z Františkova oslíka, koníka a dvě ovce, kterážto hovádka se svorně postarala o nejedno veselí. Svatou rodinu si tentokrát odehráli manželé Noskovi se svým tříměsíčním Ondráškem. A slušelo jim to tak, že klanění andělů, pastýřů, králů i všech řemeslných figur bylo odehráno s radostí za zvuků koledy Narodil se Kristus Pán. A letos bylo i dost světla. Kdo by to byl řekl, že se naše nová hasičská cisterna tak zdatně osvědčí i jako velmi výkonný jezdící světelný park?

Pak děti odpočítaly rozsvícení stromečku a rozechvělí tou nádherou jsme mohli jít domů, nebo ještě pohovořit s kamarády a občerstvit se ve školní palačinkárně, nebo u některého ze stánků Kabinetu kerконоšské slovesnosti, který spolu se školou akci připravil.

Až zase za rok nad Tuláčkovou návsi zazáří betlémská hvězda, neměli byste u toho chybět.

■ **Tomáš Hájek**

ŠKOLNÍ BUDOVY

KOSTEL A FARA

STRUHY A VODOVODY

DIVADELNÍ BUDOVY

CVIČIŠTĚ

ROUBENÉ STAVITELSTVÍ

MOSTY A LÁVKY

DOLY

TOVÁRNÍ BUDOVY

KŘÍŽKY A KAPLE

NEJSTARŠÍ PAMÁTKY

MLÝNY

HASIČSKÉ ZBRONJICE

POMNÍKY PADLÝM

HŘBITOVY

CESTY A PĚŠINY

ŽELEZNICE

HOSTINCE A HOSPODY

Ponikelské mlýny

Dvanáctá vycházka po stavebních zajímavostech naší vsi měla být dle původního edičního plánu poslední. A nebude. Jak napovídá výše změněná časová osa, i na příští rok chystáme několik toulek, kterými (arci jen letmo) nahlédneme do zákoutí, která stojí za zmínku díky svému historickému významu pro vývoj vesnice.

Dnes nás bude na našem vandru provázet klapání mlýnských kol. Snad se nebude mlít prázdná sláma, snad se z mnoha historických pramenů oddělí zrno poučení od plev pěny dní a snad nám z toho výletu zůstane i něco za lubem. Na vysvětlenou: jedním z mlynářských příjmů totiž bylo ponechání si mouky, která při mletí zůstala za lubem – tedy za dřevěným krytím (skříní) mlecích kamenů.

Kolik těch mlýnů vlastně bylo?

Tipnete si, kolik mlýnů stálo na stávajících katastrech ponikelském a přívlackém? Myslím, že to není úplně jednoduchá hádanka, konec konců nečiním si stoprocentní nárok na správnou odpověď. Jednoduché jsou na Jizeře ležící ponikelský „Panský“ mlýn a na Roudnickém potoce v Nové Vsi mlýn Novoveský. Ty dodnes alespoň částečně stojí a jsou obecně známy, takže zatím máme dva. Leckdo ví také, že na Přívlace stával na Jizeře mlýn poblíž dnešního DPS, to tedy jsou už tři. A pak už je to těžké, počítám totiž někdejší mlýn a pozdější struhárnu Farských v Kopani na Kopaňském (Svinském) potoce na samých hranicích s Roprachticemi. Tedy čtyři. A konečně úplný chyták, totiž někdejší mlýn v jediném stromkovickém domě, který z neznámých důvodů jako jediný v údolí Vejpalického potoka náleží Poniklé. Takže je jich podle mne pět. Mrkneme se na ně a přidáme si k nim (proti pravidlům) ještě jeden, totiž Mladkovský mlýn, byť ten ale leží u sousedů ve Víchové. Ostatně těsně za našimi humny leží i někdejší mlýny na Maříkově, Vojákův mlýn nad Nístějkou a Kákovský mlýn za hranicemi s Roudnicí – ty ale už necháme sousedům.

Sousedé přes Jizeru

Naše povídání začneme u dvojice nejvýznamnějších mlýnů, totiž dvou sousedů u ostrého levotočivého ohbí Jizery. Říční sílu si zde v těsné kaskádě brali ponikelský mlýn (Panský, nebo též „Na Hluku“) a jen o něco dál po proudu stojící mlýn přívlacký. Oba mají starobylé základy a oba mlýny měly nedaleko proti proudu z trámů a kamení rovnané a šikmo k toku řeky orientované jezy.

Ponikelský mlýn byl svého času asi největším stavením ve vsi, byl to mlýn, kam mlynáře dosazovala vrchnost a zdejší mlynář často zastával funkci rychtáře. V roce 1597 se do Poniklé za stárka dostal Václav Tomíček ze štěpanického mlýna, krátce na to se oženil s dcerou mlynáře Holíka a založil tak v Poniklé rod Tomíčků. Přívlacký mlýn byl založen roku 1603.

Vzácná fotografie ponikelského mlýna snad z 80. let 19. století (v pozadí upoutá pohled na přívlackou stráň s bělostnou školou a šachovnicí polí na Zlaté hoře).

Vzácná fotografie přívlackého mlýna snad z 80. let 19. století (v pozadí upoutá pohled na ponikelskou stráň s Tomíčkovým statkem a odlesněnou skálou skrývající tou dobou neznámé krasové jeskyně).

Ponikelský mlýn využíval geologicky zajímavého úseku řeky s přejezí kolem tzv. Krakonošových hrnců, díky nimž nabízí řeka na poměrně krátké vzdálenosti velký výškový rozdíl. Proto byl mlýn zařízen na tzv. vrchní vodu, tedy takovou, která padá s výše položeného náhonu a vantroků na lopatky kola pod sebou.

Právlacký mlýn, který se proti tomu nalézá na již výrazně klidnější partii toku, byl zařízen na spodní vodu, která díky sklonu a zúžení náhonu předává energii spodním lopatkám ponořeným ve vodě (je to vlastně obrácený princip kolesového parníku). Oba mlýny měly v dobách největší slávy tři mlýnská složení, tedy mohly mlít na třech mlecích kamenech.

Obecná představa říká, že mlynáři, to už byli nějací páni. Vzpomeňme na chudinku Maryšu, které byl Vávra dohazován nyní již zlidovělým „má mlén“. Při pročítání archivních pečlivě vedených soupisů majetku k mlýnům příslušejícím (pořizovány pro případ dědictví) však u našich mlýnů až překvapí, jak velkými dluhy byly zatíženy. Aktiva někdy jen tak tak převýšila pasiva a mlynářské generace si (nadto při potřebě vyplácení sourozenců) dluhy předávaly jedna na druhou.

A jsou to někdy scény až dramatické. Za všechny uveďme třeba konec mlynářského rodu Haklů. V roce 1869 zastihujeme na právlackém mlýně čerstvě ovdovělého mlynáře Josefa Zemánka (příženil se do mlýna k vdově Anežce Haklové, později Zemánkové jako její druhý muž), který s překvapením zjišťuje pro něj nepříjemné znění manželčiny závěti. Ona totiž Anežka Zemánková (jediná majitelka mlýna), ve své závěti svého druhého chotě obmyslela pouze výměnkem a částkou 500 zlatých, ale mlýn odkazuje přímo svým dětem. Respektive nezletilému synu Josefu Zemánkovi při nutnosti vyplatit sestru Annu Haklovou z prvního manželství. Do posledního hřebíku pořízený soupis dědictví (z něhož uvádíme výňatky v příloženém velmi zajímavém rámečku) obsahuje celková aktiva 16 522 zlatých a pasiva 10 935 zlatých. To by sice znamenalo plus 5 587 zlatých výsledné hodnoty, jenže! Jenže podstatnou část aktiv tvoří jen čistě teoreticky odhadnutý dvacetiletý (!) výnos mlýna 6 000 zl., konkrétně položka „čistý výnos z mlýnských strojů páčí se s ohledem na c. k. daně a ostatní veřejné poplatky po srážce nákladu na stroje ročně na 300 zl.“.

Stane se pak asi jediné možné, totiž mlýn je prodán, majetek rozdělen mezi pozůstalé děti (na každého zůstane necelých 1000

PODROBNÝ SOUPIS MAJETKU NÁLEŽEJÍCÍMU K PŘÍVLACKÉMU MLÝNU DNE 7. SRPNA 1869, PO SMRTI MLYNÁŘKY ANEŽKY ZEMÁNKOVÉ:

- ☞ na hotových penězích – nic
- ☞ na šperkách – nic
- ☞ šatstvo a prádlo – bylo dle udání Josefa Zemánka po pohřbu chudým rozdáno
- ☞ vybavení domácnosti: 3 almary, 2 truhly, prádelník, 2 kufry, fortepiano (špatné, staré), 2 hodiny, 3 stoly, 3 lavice, 4 židle, police se skleněnými a porcelánovými věcmi, díže (v dobrém stavu), stůl truhlářský, další 2 lavice z měkkého dřeva, 6 rozličných obrazů a 1 zrcadlo (úhrnem 70 zlatých a 50 krejcarů)
- ☞ věci hospodářské: 3 různé vozy, 4 brány, 2 haky s hakovišťatama (sic!), trakař, kortouč, dříví rozličné k palivu, 4 krávy červené, 1 jalovice, 2 kozy, 2 hnědí koně, v úrodě pak 30 korců žita sklizeného, 13 korců (žita?) setého – zatím nesklizeného, 18 pytlů brambor nasázených posud v poli, 3 věrtele vikve vyšeté posud na poli, 50 centů sena (úhrnem 768 zl. 45 kr.)
- ☞ nemovitosti: mlýn s pozemky (domovní mlýnské stavení se základy, ve kterých lednice se nalézá; velká světnice, menší světnice a kuchyň jsou z tvrdých látek vystavěny (vyzděny), dále pak jedna velká a jedna menší světnice; další kuchyň a mlýnice, která se s ní jest spojená, vyroubené jsou veskrze z dřevěných stěn; strop ve velké světnici je povalový, v menší světnici a kuchyni klenutý, v mlýnici prkenný, podlahy jsou prkenné, v kuchyni je dlážděná kameny; jedna velká a jedna malá kamna s příslušenstvím; ze síně vede dřevěný schod na půdu, kteráž jest větším dílem pokrytá podlahou vyjímaje místo nad světnicí, kde jest lepenicí pokrytý kožich (zateplení stropu), na půdě je dále jedna komora prkny obitá, střecha je šindelová (1 250 zl.)
- ☞ druhé stavení k západu ležící jest skladiště a chlév, z tvrdé látky postavené a klenutím zaopatřené; ve skladišti podlaha kamenná, ve chlévě tesová, kamenné žlaby, střecha šindelová; dále pak vedle stojící dřevník (650 zl.)
- ☞ dále pak ještě jeden ze dříví vyroubený chlév (325 zl.); stodola se dvěma přístodolkami a kolnou (200 zl.); dále pak dřevěný srub s kamenným sklepem (195 zl.) a klenutá mlíčnice (45 zl.)
- ☞ vodní splav položený přes Jizeru a z dřevěného rámce vyrouben, kteréžto střední místnosti (pole) kamenem vyšetěvané jsou (1 000 zl.)
- ☞ dvoje stroje mlýnské s dobrým mlýnským kamením na dobrém železi stojícím, dvě moučnice, dva koše, též dva šrotovníky a luby (800 zl.) další části mlýnských strojů (1150 zl.)
- ☞ mlýnské nářadí, včetně decimální váhy a fofru ve mlýnici (úhrnem 85 zl.)

Historie

zlatých), peníze pro zatím nezletilého Josefa jsou depónovány jako tzv. restní kapitál a lze s nimi po dobu poručnictví otce Josefa Zemánka disponovat pouze za souhlasu c. k. okresního soudu. Tomu také velmi poníženým slohem v dalších letech Josef Zemánek líčí svoji tristní situaci žádaje o uvolnění peněz. Velmi pěkně třeba roku 1873: „Můj nezl. syn Petr Zemánek, 13 roků starý, nalézá se ve 4. třídě hlavní školy v Liberci a bydlí u mého bratra Jana Zemánka, dělníka při železné dráze v Liberci. Potřebuji ročně jen na stravu a byt 120 zl., na šatstvo, cestu a knihy 50 zl., mimo školního platu. Jak slavnému soudu známo, jsem já, Josef Zemánek otec, 73 roku star.“ (dále líčí, že mlýn byl prodán za 2 380 zl., přičemž, „na něj nezbylo ničehož, takže jen od dobrodinců živ jest“ a žádá o uvolnění peněz z fondu svého syna, kterého by na škole rád přidržel, aby si tento alespoň „odbyl podreálku a pak našel své zaopatření při železné dráze, neb kdekoliv“.) (Jen trochu odbočím, že běžná úroková míra se v této době počítá nejčastěji na 6 %, proto uložené peníze úročí cca 50 zlatých ročně, dalších 120 zl. však chybí... Při porovnání všech výše uvedených čísel je zajímavé si uvědomit, že mlýn, vynášející ročně 300 zlatých, by na studiích neuživil ani dva syny.)

Z Haklů (resp. Zemánků) pak mlýn přechází do držení Řehořků. Josef Řehořek si roku 1873 dokonce bere Marii, dceru ponikelského mlynáře Traspého, která přináší věno 3 000 zlatých. Daří se jim však nevalně, takže po Josefu Řehořkovi nakonec zůstávají roku 1879 dluhy, které převyšující aktiva o téměř 3 000 zl.

Snaha provázat příbuzenským poměrem mlýny na protějších stranách Jizery se vzhledem k aféře z let 1888 a 1889 jeví jako prozíravá. Však také po změně poměrů, kdy Přívlacký mlýn přechází z Řehořka na Sedláčka a ponikelský z Traspého na Hladíka, začíná přituhovat. Na počátku je povodeň roku 1888, která „potrhá“ jez přívlackého mlýnu. Proti způsobu jeho opravy a údajnému „výšení“ až

o 40 cm se ohrazuje anonymní dopis odeslaný Okresnímu hejtmanství v Jilemnici. A rozjíždí se mašinerie komisi, vyšetřování, svědectví, dodatečných povolení, etc. Nejpiquantnější na celé záležitosti ale je, že žalovaný přívlacký mlynář Sedláček označí jako pravděpodobného autora anonymního udání svého souseda, ponikelského mlynáře Hladíka. A i to se prošetřuje – a mlynář Hladík autorství dozná! Pravda v daném sporu byla někde uprostřed a úřady rozhodly o kompromisním řešení, jenže co s takovým sousedstvím? Již roku 1891 je přívlacký mlýn opět na prodej, kupují ho Votočkové, kteří ho pak drží až do jeho definitivní zkázy požárem roku 1932.

Oba mlýny končí svoji činnost svorně po stavbě prádelny Palme Stumpe. Z někdejších obdivovaných rozložitých stavení se ve stínu mnohonásobně větší prádelny stávají jen drobné přikrčené chaloupky. A bez vody – tu totiž prádelna nabírá pro své turbíny ještě nad někdejším jezem ponikelského mlýna a vrací zpět do Jizery až pod mlýnem přívlackým. To vše samozřejmě po dohodě a vyrovnání s majiteli obou mlýnů, ve kterých pak ve velkém přebývali tovární dělníci. Udává se, že snad v každém z nich jich bylo včetně žen a dětí ubytováno až 80! Z ponikelského mlýna se do dnešní doby zachovala pouze druhá (vedlejší) budova, vzorně opečovaná pro rekreační účely, přívlacký mlýn už připomíná jen terénní reliéf někdejšího náhonu poblíž DPS.

Nemáte také pocit, že to bylo takové až dosti pochmurné vyprávění? Zkusme ho tedy alespoň trochu vyvážit úspěchem jiného „mlynářského“ synka. Je z rodu Riegrů a jeho kořeny sahají také až k nám. Kryštof Rieger je totiž doložen na konci 17. století jako mlynář na ponikelském mlýně. Riegrové pak mlynařili i na velkém mlýně v Semilech a nejslavnější syn jejich rodu, JUDr. František Ladislav Rieger, to pak dotáhl až na člena Panské sněmovny a roku 1897 byl povýšen do šlechtického stavu jako baron. Tak alespoň někdo.

Katastrální schéma přívlackého mlýna nám krásně ukazuje šikmé položení jezů pro oba sousední mlýny, jakož i umístění přechodů přes řeku (mezi jezy „prkno“, vpravo předchůdkyně lávky k dnešnímu nádraží).

Mladkovské štvání

Na Jizeře ještě zůstaneme, vydáme se jen těsně za samou hranici do Víchové n. J., kde stojí už jen sporé ruiny někdejšího Mladkovského mlýna. Zmíníme ho proto, že většina z nás kolem něj pravidelně projíždí, že velká část dělnických sil se dříve rekrutovala z ponikelské osady Nová Ves a že největší slávu zažil mlýn za ponikelského mlynáře Hladíka. O něm už byla řeč.

Jen ve stručnosti připomeňme, že mlýn byl poprvé postaven již roku 1849 (?), tedy ještě před stavbou „erární“ silnice, která později prorazila sevřeným jizerským údolím. Jenže roku 1864 vyhořel a změnil se postupně v ruinu s „jezem neznatelným“ a čtvrt století ležel ladem. A tak když roku 1896 přichází mlynář Josef Hladík, musí absolvovat složité jednání, jako by stavěl na zelené louce. K jeho záměru stavby mlýna a tkalcovny mají námítky jednak majitelé sousedních pozemků, jednak panské velkostatky. Námítky přívlackých majitelů pozemků u Jizery, Josefa Noska a Františka Václavíka, namítajících riziko zaplavování jejich luk, úřady odbývají (jez nebude vyšší než dříve a je vzdálen 500 až 600 metrů od dotčených pozemků). Drobnou kuriozitou je na listinách podpis F. Václavíka, který je ještě na samém sklonku 19. století vyhotoven ve formátu: „+ + +“. Těžší pořízení má Hladík s Velkostatkem hrabat Harrachů a také knížat Rohanů (Jizera je hranicí panství a patří jak Jeho Osvícenosti Harrachovi, tak i Jeho Jasnosti Rohanovi). Ti shodně rozporují záměr „opravy“ jezu a namítají, že o opravě nemůže být řeči, když z původního jezu „nezbylo ani nejmenší stopy“. Nu a Hladíka pak nová kvalifikace stavby stojí 2 × 125 zlatých poplatku oběma panstvím za novou koupi vodního práva.

Mlýn a strojní tkalcovna byly poháněny na spodní vodu, jejíž jarní burácení však zdaleka nebylo tím nejhorším lozozem, který se Mladkovským údolím odrážel. Znáte přece pověsti o ponikelském „štvání“. Nikde nezastihovalo pozdě se domů z hospody a od muziky vracející pocestné častěji, než v soutěsce před Novou Vsí.

Asi nejlépe jsou ty hrůzostrašné historky o dunícím údolí otrásajícím se hlukem valících se kamenů, štváním divokých pekelných psíků a projíždějících hořících vozů popsány v knize Vůz hrůzy, smrti.

Nejsem pověřčivý, ale o půlnoci mne do Mladkova nikdo nedostane!

Od mlýna ke struhárně v Kopani

Nenápadně působící domek v poslední přívlacké zatáčce ve směru na Roprachtice v sobě skrývá leccjaká tajemství. A nemyslím tím jen časté zjevení ducha Jizerských hor „Muhu“ ve skvělém podání zde bydlícího pana Bohumila Farského. Domek byl totiž ještě za praprapředků současného majitele v polovině 19. století mlýnem o dvou kolech na vrchní vodu. Vzhledem k nižší vydatnosti Kopaninského (též Svinského) potoka byl k mlýnu zřízen vlastní rybník, ze kterého se v době mletí upouštěla nahromaděná voda.

A když už konkurence větších mlýnů postupně odstavovala malé potoční mlýnky, přestavěli Farští své živobytí na pilu a struhárnu, tedy soustružnu. Rybník ani struhárna zde již nejsou, Farští však ano!

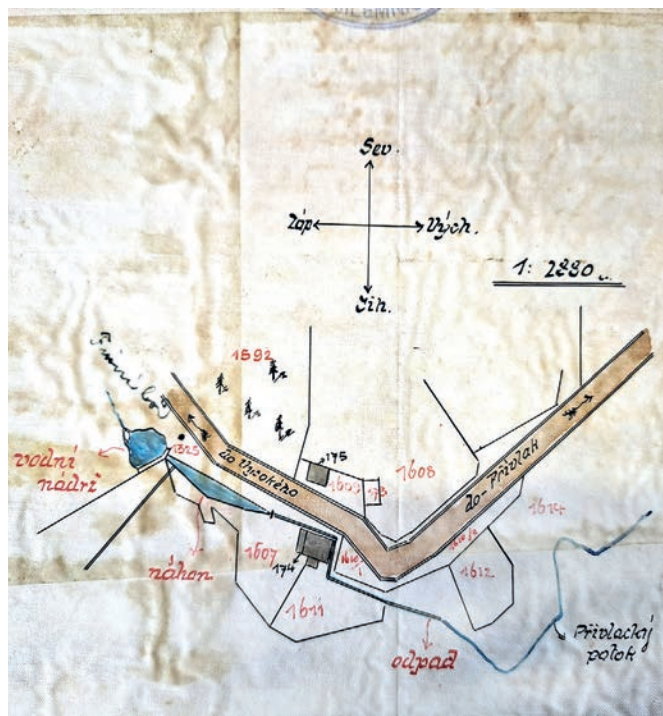

Partie na Jizeře v Krkonoších.

Rozkošná kolorovaná pohlednice Mladkovského údolí zachycuje obnovený mlýn a mechanickou tkalcovnu i s jezem.

Na této fotografii se zaměstnanci usmívají. O půlnoci by však možná mnozí ztratili odvahu na takové korzo Mladkovem.

Mlýn a struhárna Farských – povšimněte si zejména někdejšího rybníčku na potoce, který se na plánu nazývá „Přívlacký“. Zastíná v tom být zmatek, neboť jeden a týž tok si osobuje přízviska Kopaninský, Roprachtický, Přívlacký i Svinský...

Historie

Od mlýnu k elektrárně na Dušnici

A ještě jinak na to šli na Vejpalickém potoce v Dolní Dušnici. Ten dnes jediný ponikelský dům v tomto údolí postavil roku 1841 mlynář František Hájek a mlelo se tu pak zhruba dalších 100 let. Až ve čtyřicátých letech byl někdejší roubený mlýn zbořen a na jeho místě postavena vysoká neomítnutá cihlová budova malé vodní elektrárny. Dvě Francisovy turbíny uměly vyrobí 5 a 10 kW (a jen pro srovnání, na elektrárně Dlouhé stráně pracují dvě Francisovy turbíny, každá o výkonu 325 000 kW).

Nejvtipnější mlynář z Nové Vsi

A na závěr jsem pošetril mlýn v Nové Vsi na Kákovském (Roudnickém) potoce. Důvodem není ani tak stavba sama, byť se vlastně jedná o největší dochovanou tohoto druhu u nás. Důvodem je osobnost mlynáře Josefa Jodase, kterému bych rád pro jeho originální způsob komunikace s úřady vysekl poklonu. Tedy Josefové Jodasové mlynářili v Nové Vsi tři – otec, syn a vnuk. A já mám nyní na mysli toho prostředního, jehož krasopis a barvitý sloh jsou ozdobou archivních dokumentů pro svůj neotřelý náboj ironie. Těžko dnes posuzovat, co je dílem nechtěného, do jaké míry volil Jodas uctivé formulace z přesvědčení a do jaké míry to byla taková milá potutelná švejkovina. Moc by mne to zajímalo a věru rád bych s ním některé jeho supliky úřadům probral větu po větě. Myslím totiž, že se při jejich psaní sám bavil! Ostatně, posuďte sami.

Jodasové jsou sice starým mlynářským rodem usazeným na mnoha mlýnech, v Nové Vsi se jim však koncem 19. století přestávalo dařit. Jejich mlýn nestačil konkurenci a tak „pan otec“ přemýšlel, jakou jinou obživu přidružit k mlynářině. Pokud možno samozřejmě za využití vodního kola. A tak přišel roku 1886 s nápadem zřídit ve mlýně brusírnu skleněných koralů. Ve své žádosti záměr rozšíření podnikání zdůvodňuje slovy: „... jelikož menší živnosti mlynářské, takzvané potoční o jednom složení, co do výdělku následkem soutěže velkých strojních mlýnů tak dalece klesly, že čistý výtěžek, z těch samých, při největší pilnosti a skromnosti po mnoho již roků nedosáhne – potahmo nezakryje nejnütnější vydání s dosti obmezenou výživou.“

Voda v Kákovském potoce však najednou mlýn a brusírnu neutáhne, proto Jodas zamýšlí ve dne brousit korale a v noci mlít. Vymyšlené je to dobře, jenže c. a k. ouřad je ouřad (toto rakouské dědictví jsme ostatně nezavrhlí a dále ho pěstíme). A tak přichází podrobná nařízení stavební komise a Jodas je plní (a zjevně nerad) a ve výčtu provedených oprav a úprav pak referuje úřadům o výsledcích. Nejlepší perlu vypouští v komentáři k požadavku č. 5, kdy bylo vyžadováno kvůli zdravotním ohledům zvýšení stropu v místnosti pro broušení koralů a nařízeno zavedení ventilace, když „poniženě“ (jó,

Zgruntu provedená přestavba mlýnu na Vejpalickém potoce na elektrárnu.

Malba Otakara Fišera z roku 1971 zachycuje tehdy ještě z velké části dřevěnou budovu mlýna v Nové vsi (vlevo), jakož i zvoničku, jejíž zvuk se údolím Roudnického potoka vinul 300 let.

Co se týká rčení a přísloví o mlýnech, zdá se mi, že největší kadeťi jsou v tomto ohledu Němci. Uvádím zde tedy několik ryze německých postřehů, přičemž jejich výklad ponechávám na Vašich ctěných představách:

Jen-mi-dej, jen-mi-dej, klapě ve mlýně.

Chci ti to dát černé na bílém, řekl kominík mlynáře, když ji políbil.

Hrát na harfu ve mlýnech.

Nalij, ať popožeš mlýn!

Kdo nemele, nechce mouku.

Dobré mlýny melou všechno.

houbeles poníženě!) píše slavnému císaři: „Ze zdravotního ohledu mimo toho, že jsem strop zvýšil, zařídil jsem ještě 2 ventilace, jimiž čerstvý vzduch do místnosti přivádím, a jednu ventilaci do komína k odvádění vzduchu zkaženého. Ostatně podotýkám, že zde na horách na tuto velkou váhu klásti se nemusí, an zde skoro stálá zima panuje a ten nejčerstvější vzduch, jaký jen býti může, každou skulinu najde a do místnosti až nemile vniká.“ Frajer!

A na závěr pak typicky podotkne: „Slavné c. k. okr. Hejtmánství, račiž toto k vědomosti vzít, o provedených opravách mé brusírny komisionálně se přesvědčiti, a po tomto mně povolení ku provozování této části živnosti laskavě vbrzku udělit, neb se nalézám ve finanční tísní, poněvadž takovéto staré mlýnky nemohouce míti nového zařízení, neposkytují nyní s rodinou dostatečné výživy.“

Jenže ani s broušením skla to nebylo vždy tak snadné, Jodas zkouší i pekařinu, aby se pak opět (nikoliv bez peripetii s úřady) vracel ke koralím. Tentokrát se vedl spor o to, kolik brusičů může zaměstnat. Chtěl 13 až 14, uhádal ale jen 7.

Mlýn skončil roku 1913 a od té doby sloužil jako ubytování. A že je to dům veliký, vešlo se do něj do deseti bytů dle jedněch svědectví až třináct rodin, podle jiných pak 32 lidí (což se nevylučuje).

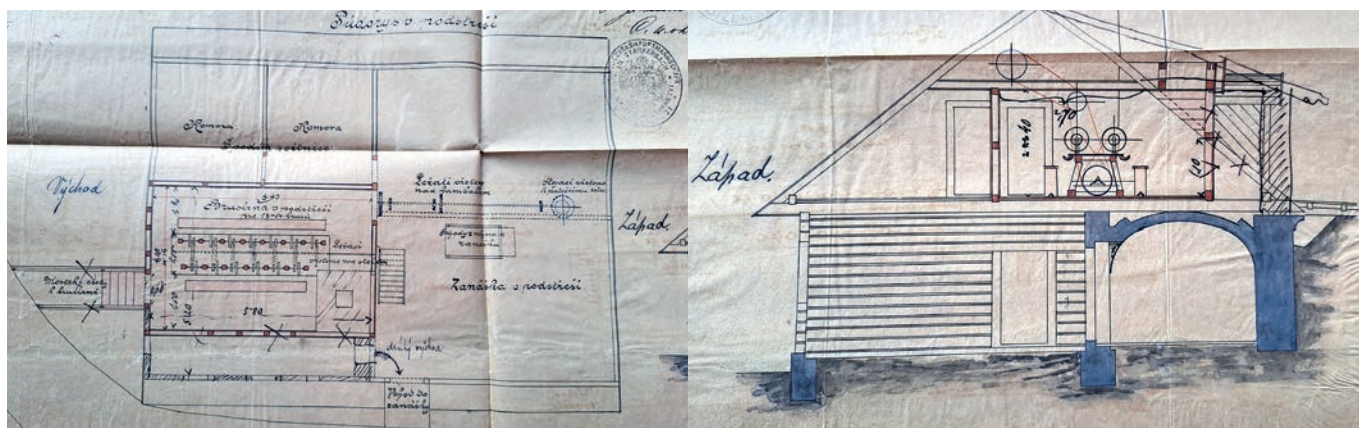
Tip na závěr – kdo chce ověřit Jodasovu teorii o „skoro stálé zimě“, projde se Novou Vsí a zjistí, že právě v úseku mezi mlýnem a jeho někdejší malým jezem nad chalupou Stránských je skutečně úplná mrazová rokla, kde je zima i v létě. Buď je to pravda zapříčiněná tvarem údolí a směrem větru, nebo mi ten pocit jen starý Jodas svým vmlouvavým slohem vsugeroval, sám už nevím...

A co dnes, klapou?

Ale ano! Ne již mlýny, ale mlýnky. Ne na Jizeře a potocích, ale na struhách. Jen v těsném okolí kostela se na jaře najdou pravidelně minimálně čtyři takové. Jeden klapě na náves od „Záfary“ a hotová kaskáda tří mlýnků se nalézá na struze od „Vaníčkovy kovářny“ směrem dolů ke „Šřejmům“, kde dokonce mlýnek s dynamem posiluje chatrné veřejné osvětlení této lokality svitem z čistě zelené elektriny!

■ Pro zpravodaj připravil Tomáš Hájek

Zdroje: dokumenty archivu v Semilech; internetové stránky vodnimlynny.cz (zejména příspěvky Přemysla Špráchala); ponikelské kalendáře z let 2015 (Miroslav Holubec) a 2017 (Jiří Stuchlík a kol.); archiv OÚ Poniklá.

Plánek rozmístění brusů na skleněné korale počítal dle popisu nejdříve s 13 až 14 brusy (kresleno 15), ale tolik jich ani Jodas neuhádal...

Večer při svíčkách

Harrachové včera i dnes

beseda s PaedDr. Janem Luštincem
o minulosti i přítomnosti
šlechtického rodu Harrachů

sobota 16. prosince
od 18.00

Kino Základní školy Poniklá
(Poniklá 148)

Šťastné a zářivé!
Wishing you a merry and radiant holiday!

VÁNOČNÍ OTVÍRACÍ DOBA

PERLIČKOVÉ OZDOBY -
PRODEJNA, KREATIVNÍ DÍLNA
EXKURZE

sobota 23.12.2023: OTEVŘENO 9-17 h,
exkurze od 9 do 16 h v každou celou hodinu
neděle 24.12. a pondělí 25.12.2023: ZAVŘENO
úterý 26.12. - neděle 31.12.2023: OTEVŘENO 9-17 h,
exkurze od 9 do 16 h v každou celou hodinu
pondělí 1.1.2024: ZAVŘENO
od úterý 2.1.2024: standardní otvírací doba

ZÁSILKOVNA / PONIKLÁ 153

24.12., 25.12. 2023 a 1.1.2024
zavřeno, v ostatní dny 9-17 h

KRÁMEK NAD VĚCÍ

sobota 23.12.2023: OTEVŘENO 8-17 h
neděle 24.12. a pondělí 25.12.2023: ZAVŘENO
úterý 26.12. - neděle 31.12.2023: OTEVŘENO 8-17 h
pondělí 1.1.2024: ZAVŘENO
od úterý 2.1.2024: standardní otvírací doba

PODĚKOVÁNÍ ZA SKVĚLÁ LITERÁRNÍ PUTOVÁNÍ

S posledním letošním číslem našeho zpravodaje končí i série objevených literárně vlastivědných článků o známých i pozapomenutých autorech našeho regionu. Myslím, že Ti, kteří využili nabídku na některou z procházek terénem, nebo se nechali nalákat na stránky knih dosud třeba opomíjených autorů, nelitovali. Já třeba byl několikrát vysloveně mile překvapen!

A pokud snad někoho zatím nechaly knižní a turistické tipy chladným, měl by se rozhicovat alespoň nyní. Krajská vědecká knihovna v Liberci totiž připravila poslední výlet extra pro nás! Jako poctu Františkovi Jeriemu a dalším písmákům našich svahů hor.

Děkujeme tedy zvláště autorovi jednotlivých putování **Markovi Sekyroví** a také emeritní ředitelce krajské vědecké knihovny **Blance Konvalinkové** (mamince Báry Kulhavé, odtud větřík věje...) za jejich zajímavé tipy na bohatě strávený volný čas.

■ **Tomáš Hájek**

Literární putování

Libereckým krajem

prosinec
2023

Krajská
vědecká
knihovna
v Liberci

Za duchověrci a poudačkáři z Poniklé do Jablonce nad Jizerou

Putování začneme v Poniklé, v níž se narodil **František Jerie** (8. srpna 1921 – 9. ledna 1990, Jilemnice), číšník působící mj. na velvyslanectví USA v Berlíně, kde byl za války zatčen, uvězněn a do konce války totálně nasazen v továrně ve Vrchlabí. Po válce pracoval znovu jako číšník, z politických důvodů byl opět odsouzen a po amnestii pracoval mj. ve Vrchlabí a Jilemnici, později jako skladník v Poniklé. Psal poezii, vydal několik básnických sbírek, publikoval i v regionálních časopisech. Verše psal často na účtenky či jídelní lístky, v šedesátých letech vydala jilemnická knihovna ukázkou jeho veršů ve sbírce autorů – František Jerie, Jan Kubát, Oldřich Mlejnek – *Hvězdy nad domovem*, samostatná vyšla část vybraných veršů, např. ve sbírce **Kam nedohodíš kamenem** (2007).

JIZEŘE

František Jerie

*Tvůj věčný spěch
a zpěněný smích
a nad tím vším skloněné olše a kapradí
tolik mně chybí dnes
Tvé malé zátoky s usínajícím sluncem
na březích...
a blízký – věčně dumající les*

*Tančící úsvit na Tvé chladné šji
s bosýma nohama
rosou okřupěné
jak brouzdal jsem se k Tobě –
Co Ty víš?
Jak nitro bylo tehdy hladové...
a rozehvělé!*

/jarní/

*Kolik síly je ve tvém zpěněném smíchu
a kolik nadějí,
že nebude promarněna!
Rozdáš ji přece na své daleké cestě
venkovu i městu
rozbujnělou táním
ve jménu jara.*

/letní/

*Jak zřím tě prosvícenou
letním sluncem,
zachce se utéci do bosých dní
jenom na chvíli
znovu prožít školní sny...
polonahý,
v náručí tvého rozpáleného písku.*

Každý měsíc zveřejníme nový výlet za zajímavými literárními osudy a památkami našeho kraje.

Informace a podklady ke každé vycházce včetně mapy s trasou výletu naleznete vždy na našich webových stránkách a sociálních sítích. Vydejte se s námi odkrýt literární stopy v našem kraji!

www.kvkli.cz

Literární putování

Libereckým krajem

prosinec
2023

Krajská
vědecká
knihovna
v Liberci

/podzimní/

*Jsi ztichlá,
se šjí zahalenou listím...
a něco jako by jsi šeptala skále u Dufníka.
Olším již nedopřeješ svého zrcadla,
počínáš být zádušně podivínská!*

/zimní/

*I tvoje jezy zmlkly
v zajetí lední tříště
a stráně nad Preložkou vzplanuly
v jinovatém hávu –
Jako dívka!
Na svoji první schůzku když spěchá
jsi rozechvělá
ve vánočním podvečeru
plném nestárnoucích divů...*

V Poniklé působil jako učitel **Josef Šír** (7. ledna 1859, Horní Branná – 8. května 1920, Příchovice), významný autor mnoha děl zasazených do regionu, a odehrává se zde také jedna z pohádek Miroslava Jona v knize **Pohádky lokomotivy Terezky** (2008).

Z Poniklé se vydáme do Jestřabí v Krkonoších, vsi, do níž zasadil děj několika povídek knihy **Blouznivci našich hor** (1895–6) **Antal Stašek** (22. července 1843, Stanový – 9. října 1931, Praha). Příběhy podkrkonošských duchovců se objevily v povídce *Dvě horské dívky*, kde se schází na Horáckově statku, a v povídce *V stánku*.

V Jestřabí nalezneme také naučnou minizecku Zarostlá místa Kavánových obrazů. **František Kaván** (10. září 1866, Víchovska Lhota u Jilemnice – 16. prosince 1941, Libuň) byl nejen malíř, ale i básník, regionu se týká např. jeho báseň *Na Lab-*

ské louce, v řadě dalších zmiňuje hory obecně. Již zmiňovaný Josef Šír jmenuje Jestřabí a Bratrouchov v knize **Horské prameny. Povídky a obrázky z Krkonoš** (1904) v povídce *V souboji světla*.

Další cesta nás zavede do Stromkovic, v nichž se narodil **Oldřich Janoušek-Kabelický** (7. ledna 1922 – 2007), dělník a hajný v Harrachově, autor krkonošských poudaček, které vyšly např. pod názvem *Vzpomínky z hor* v časopise *Krkonoše*. Třicet let vystupoval v roli Krakonoše a je po něm pojmenována cesta nad Harrachovem (Terex). Žil v chalupě v Kabelicích 31. O Stromkovicích a Bratrouchově píše např. v povídce *Ave*.

AVE

Oldřich Janoušek-Kabelický

Stromkovický zvonek o váze 46 kg byl na zvoničce chalupy č. 36 nad školou. Zvoníkem byl pan Janouch, zvaný Kallů, zvonil poledne a večerní klekání, a to v délce pomodlení Otčenáše. Zvonek přišel vniveč za 2. světové války pro německé kanóny. Naposledy jej kdosi viděl v Praze na Manínách, kde byl sklad těchto zvonů. Dnes již chaloupka U Zvonku nestojí. Dalo by se o ní říci: Koprivy jen hustě kryjí místo pusté, kde chaloupka naše stála šedivá. Je to úryvek z Lešetínské kováře. Stromkovický zvonek měl nejlepší zvuk z popisovaných tří zvonků. Hornodušnický zvonek neboli Krosnovský byl umístěn na domku za školou směrem do hor a říkalo se tam U Bernáků. Zvonil vždy až po odeznění stromkovického zvonku, říkalo se, že zvoníkovi z Krosnova nejdou dobře hodinky. Zvonek byl menší, a proto měl i vyšší hlas.

Bratrouchovský zvonek, byl-li východní vítr, byl ve Stromkovicích méně slyšet, vítr zanášel zvuk údolím Vraního potoka. Zvonek byl umístěn na chalupě U Zítů pod bratrouchovskou sokolovnou. Byl-li dobře slyšet, říkalo se, že brzy bude pršet. Chalupníci tohoto zvonku se jmenovali Vrkoslavové a potomci ještě

Literární putování

Libereckým krajem

prosinec
2023

Krajská
vědecká
knihovna
v Liberci

v chalupě žijí, však jsem s jedním chodil do Františkova do školy.

Tak když popisované zvonky odzvonily večerní klekání, nastala doba poslechu horských muzikantů, křídlovců, kteří měli svoje vystoupení, ač bydleli každý jinde. Snad byli domluveni, nebo již svoje signály znali, a proto se nikdy nerušili a měli svoje sóla. Volili pomalejší melodie a zvuk křídlovek se nad údolím třepotal a snad se i radoval, že má tolik poslouchajících, kteří seděli na lavičkách venku u chaloupek a vychutnávali podvečerní chvíle. Pamatuji se na tuto dobu kolem nejdelsího dne, to jest svatého Jána, kdy se v nížinách zapalovaly vatra.

Stromkovičtí muzikanti byli rozmístěni tak, že jeden byl v údolí a druhý na kopci. Na Kobyle v čp. 7 to byl Kapras Albert, který hrával U Zborova na vršíčku. Jeho křídlovka byla nejlépe slyšena a většinou začínal koncertovat.

Druhý hudebník byl Čermák Ludvík z čp. 51 zvaného Na Zadě. Je to chaloupka na stráni pod bývalou vejpalickou hájenkou, a tím i nad Vejpalickým potokem. Troubil směrem dolů údolím, aby byl slyšet dole ve Stromkovicích. Měl rád Hašlerovy písničky.

Třetí křídlovců Oldřich Doubek byl v hornodušnické chalupě. Říkal se, že starý pan Doubek se přizívá pašeráctvím cukerínu, ale syn Oldřich překrásně troubil a jeho maminka Mína nosila z háje pěkně urovnané nůše klacků. Oldřich byl z popisovaných muzikantů nejtemperamentnější. Dovolil si zahrát i polku Máničku.

Lidé posedávali venku do setmění, strejci kouřili fajfky, vyprávěli o počasí, houbách, ptáčích, třeba o nastávajícím sušení sena a o kolik se zase zdrazil v Prajsku cukerín. Babičky vypravovaly dětem pohádky a mládenci s děvčaty se toulali po polních a lesních cestách a u kapličky. Často bylo slyšet smích a zpěv s foukací harmonikou.

Byly to chvíle plné pohody, které horský člověk tolik miloval a z nich si vytvářel další chuť do lopotného života.

Bratrouchov je naší další zastávkou. Je zmiňován v knize **Muka obraznosti. Konfrontace snu a skutečnosti** (1980) **Vladimíra Párala** (10. srpna 1932, Praha), který pracoval jako chemický inženýr mj. v Jablonci nad Jizerou. Ten se pod jménem Hrušov nad Jizerou objevuje již v jeho knize **Profesionální žena** (1971). V knihách je umístěn do lesů Jizerských hor a nelichotivě označován jako podkrkonošská díra.

Mnohem lepší vztah měl k Bratrouchovu jako svému rodišti **Josef Janoušek** (21. března 1893 – 24. března 1966, Dolní Sytová). Pracoval jako foukač skla, na silnici i jako zemědělec, ale také psal poznámky „o prostých venkovských lidech, strejcích a bábách, jak žili a bernožili v okolí Bratrouchova“. V obci se narodil i již zmiňovaný autor pohádek **Miroslav Jon** (10. února 1942).

Putování zakončíme v Jablonci nad Jizerou. Sem byl po skončení druhé světové války povolán k obnově české školy **Jaromír Horáček** (3. října 1900, Jilemnice – 8. července 1976, tamtéž), působící jako učitel a kulturní pracovník v Horních Štěpanicích a Jilemnici. Sbíral a psal také poudačky, např. **Kerkonošský muderlanti** (1958) či **Nic kalýho zpod Žalýho** (1963).

Jablonec zmiňuje i Josef Šír v textu **Krkonoše** v knize **Hory za války** (1945) a také Antal Stašek v **Blouznivcích našich hor**. Zde je dějištěm povídek **Martinec** a **Rytíř Boch**. V knize **Když hlad a válka zuřily** (1924) najdeme v povídce **Taranovo zlato** zmíněny Buřany u Labe, jejichž jméno bylo přeneseno z Buřan u Jablonce n. J.

Ze současných autorů se Jablonci a okolí věnuje **Zdeněk Zemánek** (30. ledna 1941) ve vzpomínkách na život za války i po válce **Dětství v totalitách** (2017).

Marek Sekyra

Výletní mapa

- **Start** – Poniklá – rodiště **Františka Jerieho**, působiště **Josefa Šíra**, dějiště díla **Miroslava Jona**
- **2)** – **Jestřabí v Krkonoších** – dějiště děl **Antala Staška** a **Josefa Šíra**, naučná minizezka *Zarostlá místa Kavánových obrazů*
- **3)** – **Stromkovice** – rodiště **Oldřicha Janouška-Kabelického / Bratrouchov** – rodiště **Josefa Janouška** a **Miroslava Jona**, dějiště děl **Josefa Šíra** a **Vladimíra Párala**
- **Cíl** – **Jablonec nad Jizerou** – působiště **Jaromíra Horáčka**, dějiště děl **Vladimíra Párala**, **Josefa Šíra** a **Zdeňka Zemánka**

POKLADY Z PRELOŽKY XII.

Dvanáctá várka fotografií fauny a flóry vyskytují se na svazích Preložky završuje pozoruhodný obrazový seriál Vladimíra Bordeho. Děkujeme jeho vnímavému oku, které i nám mnohým otevřelo naše oči stran přesvědčení o téměř nekonečné rozmanitosti důvtipné a fantazií hýřící přírody kolem nás. A tak jako jsou každým dnem v odlehlých rovníkových pralesích objevovány nové a zatím neznámé druhy, nevyklučujeme, že i naše tiskovina časem přinese další z objevených přírodních pokladů z Preložky.

vemeník zelenavý

pcháč různolistý

vemeník zelenavý

prstnatec májový

hnilák smrkový

světlík lékařský

V OKOLÍ PŘEZIMOVACÍCH OBŮREK ZAVLÁDNE KLID

Jelen lesní je největší savec Krkonoš. Na české straně hor žije přibližně 650 jedinců. Pokud v zimě nemá ve volné přírodě dostatek potravy, působí škody v lese, především na přirozeném zmlazení. Jako prevence těchto škod v Krkonoších slouží 18 přezimovacích obůrek, kde je zvěř v zimě uzavřena. Aby měla klid, na 19 cestách vedoucích v těsné blízkosti nebo skrz tyto obůr-

ky a krmeliště vydává Správa KRNP každým rokem zákaz vstupu. Ten platí od 1. prosince do 30. dubna.

V obůrkách zvěř celou zimu přikrmujeme a kontrolujeme její zdravotní stav. Původní myšlenka je jednoduchá – když zvěř v zimě nemá v přírodě dostatek potravy, okusuje a olupuje stromy a působí tak značné škody na lese. Aby nová generace lesa nepřišla vniveč,

provozuje Správa KRNP už více než dvacet let právě přezimovací obůrky. Díky nim jsou škody způsobené jelení zvěří na lese minimální.

Zvěř v obůrkách mohou bohužel mohou rušit milovníci přírody, kteří se na zvěř chtějí přijít podívat a vydávají se do blízkosti těchto zařízení. Stejně rušivé je venčení psů v jejich blízkosti. V neposlední řadě zvěř plaší zábavní pyrotechnika, jejíž používání je právě v zimních měsících častější. Plašení způsobuje paniku a zvířata mohou v panice narážet do oplocení, přivodit si zranění, případně smrt. V extrémním případě může dojít k proražení oplocení a útěku zvěře do volné přírody, což by opět vedlo ke škodám na lese.

Přezimovací obůrky jsou vybudovány v odlehlých koutech hor, a tudíž i cesty, kterých se toto omezení dotýká, jsou z hlediska cestovního ruchu okrajového významu. Jejich seznam najdete zde:

<https://www.krn.cz/navstevnici/info-na-cesty/omezeni-na-cestach/>

■ **Radek Drahný, tiskový mluvčí, vedoucí oddělení styku s veřejností Správy KRNP**

Realitní makléř pro Krkonoše i okolí

Pokud plánujete svou nemovitost prodat či pronajmout, rád vám obchod zprostředkuji. Vypracuji také ocenění nemovitosti pro notářské účely v případě dědictví, ale i prosté tržní ocenění pro vaši představu o ceně.

Jan Jandus

777 120 502

RE/MAX
Diamond

Adriana Hylmarová
REALITNÍ MAKLEŘKA

NEXT REALITY
V RCHLABI

+420 608 406 606
www.nextreality.cz/adrianahylmarova

Vaše nemovitost, moje priorita

Jsem rodačka z Krkonoš se znalostí regionu a místního trhu. S mým přístupem a péčí vám pomohu prodat vaši nemovitost. Kontaktujte mne pro konzultaci.

AKTUÁLNÍ
INFORMACE
PŘÍMO VE VAŠEM
TELEFONU

OD OVCE K PŘÍZI

část třetí

Něco o ovcích, aneb která plemena můžeme potkat

I ve třetí části ještě zůstaneme u oveček. Jaká plemena se pasou na českých loukách?

Představte si, že se procházíte po zeleném sametu české krajiny, kde se vlní kopce jako příkrývky na posteli přírody. A právě tam, kde se louka sklání k nebi, můžete zahlédnout malý poklad – stádo oveček. Nejsou to však obvyčejné ovečky, ale hrdí zástupci různorodých plemen, jež tvoří mozaiku chovu ovcí v České republice. Dnes se společně podíváme na to, jaká plemena ovcí si na našich loukách vyšlapávají své stopy a jaká jsou jejich specifika. Připojte se ke mně na putování, které bude stejně pestré, jako je vlna na hřbetech našich vlněných přátel.

Začneme nejprve u třídění ovčích plemen obecně a až následně se dostaneme k těm na našich loukách. Na ovečky totiž můžeme nahlížet z mnoha úhlů.

A to podle původu, podle délky a šířky ocasu, ano i tohle rozděluje ovečky do mnoha plemen, dále pak podle složení a kvality vlny, podle jemnosti vlny, podle počtu stříží a podle užitkového směru. Jinak tedy, ovce je domestikovaným přežvýkavcem chovaným na maso, mléko, vlnu, případně kůži. Ovce jsou mnohem méně náročné než skot, proto je jejich chov vhodný i v horských oblastech. Ovečky jsou velmi variabilní nejen, co se týká barvy, ale velikostí či vzhledem. Mohou být bezrohé, rohaté (jen berani nebo i ovce) nebo i vícerohé (čtyř nebo i šestirohé). Podle vlny se rozeznávají ovce srstnaté, hrubovlnné, polojemnovlnné a jemnovlnné. V suchých oblastech jsou chovány ovce, které si vytváří tukové zásoby na horší časy, podle toho, kam tuk ukládají, se dělí na tzv. tlustoocasá a tlustožadké.

A která plemena můžeme potkat na našich loukách?

Zůstaneme u třídění podle užitkového směru, tedy to budou plemena masná, dojná, plodná, vlnářská a s kombinovanou užitkovostí, ale i zde vybereme jen ty nejčastější zástupce nejběžnějších skupin.

Masná plemena

Byla vyšlechtěna primárně pro produkci kvalitního a chutného masa. Tyto ovečky jsou robustnější, se silnější postavou a kratší vlnou, která je někdy tak těsná, že připomíná tělo atleta před závodem. Jejich chov je v České republice velmi populární, neboť maso ovcí je ceněno pro svou jemnost a specifickou chuť, jež se stává gurmánským zážitkem na talíři.

CHAROLLAIS je francouzské plemeno s vynikající masnou užitkovostí a výbornou plodností. Plemeno je středního až většího tělesného rámce. Hlava a končetiny jsou bez obrůstu vlny. Obě pohlaví jsou bezrohá. Plemeno je náročné nejen na ustájení, ale také na kvalitní výživu. Plemeno není vhodné do oblastí s vyšším úhrnem srážek. Bahnice dosahují hmotnosti až 110 kg, berani 110–140 kg. Produkce vlny je u ovcí do 3,5 kg, u beranů do 5 kg.

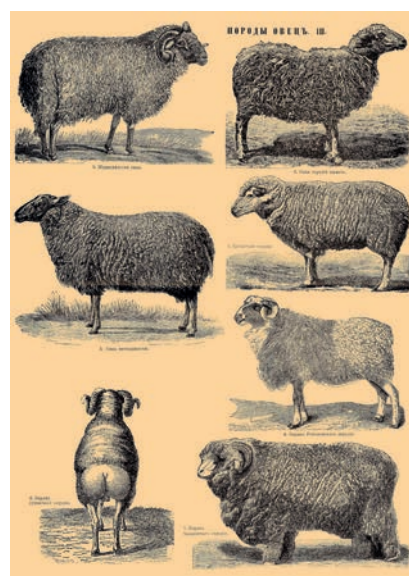
SUFFOLK je plemeno původem z Anglie. Plemeno je velkého tělesného rámce, je rané a má velmi dobrou zmasilost. Charakteristická je krátko a jemnovlnnost. Hlava, nohy a paznehty jsou černé. Jak berani, tak i ovce jsou bezrohé. Maso je téměř bez tuku. Berani dosahují živé hmotnosti až 130 kg, zatímco ovce do 85 kg (Anglický typ váží – berani do 180 kg, ovce do 140 kg). Plemeno je vhodné pro celoroční pastevní chov.

TEXEL je plemeno pocházející z Holandska. V Evropě je toto plemeno chováno ve dvou užitkových typech, holandský a anglický, který je tělesně větší. Charakteristickým znakem tohoto plemene jsou krátké uši, pigmentovaný mulec, uši a jazyk. Plemeno je bezrohé. Plemeno je náročné na kvalitní výživu a ustájení. Bahnice dosahují hmotnosti 70–80 kg, berani 115–130 kg.

Ovce tlustoocasá, Karl Joseph Brodtmann – 1824

Ovce tlustožadká, Brockhaus and Efron Encyclopedic Dictionary

OXFORD DOWN – jak již název napovídá, pochází toto plemeno z Anglie. Je velkého tělesného rámce, se širokým hřbetem. Plemeno je bezrohé. Hlava a končetiny jsou černé. Oxford je plemenem s pevnou konstitucí a vhodným k pastevnímu chovu. Bahnice váží až 90 kg, berani 100–130 kg. Plemeno snáší i drsnější klimatické podmínky.

CLUN FOREST je plemeno, které bylo vyšlechtěno v Anglii. V Evropě je chováno mimo Anglii také ve Francii, odkud se rozšířilo do ostatních zemí. Plemeno je středního až většího tělesného rámce, plodné, rané a odolné vůči nepříznivým podmínkám prostředí.

Specifickou vlastností jsou černé uši a končetiny. Charakteristické pro toto plemeno jsou kolmo postavené krátké uši (díky tomu vypadají ovce úžasně). Plemeno má velmi kvalitní rohovinu paznehtu, která je odolná nakažlivému kulhání. Plemeno je vhodné pro pastevní odchov. Živá hmotnost bahnic je do 80 kg, berani váží do 120 kg. Stráž potní vlny dosahuje u ovci až 4,2 kg, u beranů do 5,0 kg.

NĚMECKÁ ČERNOHLAVÁ OVCE je bezrohé plemeno, vyšlechtěné v Německu, které vzniklo křížením plemen hampshire, oxford down, shropshire a suffolk. Je to polojemnovlnné, krátkovlnné plemeno. Chová se převážně v severní a západní části Německa, kde patří k nejčastějším plemenům ovci. Jedná se o ovci většího tělesného rámce. Na těle má bílou vlnu, ale mírně obrostlá hlava a nohy jsou černé. Jedná se o přizpůsobivé ovce, které lze bez obtíží chovat ve všech oblastech. Živá hmotnost dospělých bahnic je v rozmezí od 70 do 80 kg, u beranů je 90 až 110 kg.

Plodná plemena

Jejich charakteristikou je vícečetný vrh. Tedy ať již je jejich dalším produktem mléko, maso či vlna. Tyto ovečky mají mnoha dalších rozdílných vlastností.

ROMANOVSKÁ OVCE je plemeno pocházející z Ruska a patří ke kožichovým krátkostvým plemenům. Tedy primárně bylo chováno pro kůži s vlasem a výrobu kožichů. Ve vrhu často bývají 2–4 jehňata. Plemence mají vynikající mateřské vlastnosti a vynikající mléčnost. Plemeno je charakteristické svou klabonosostí, středním tělesným rámcem a bezrohostí. U beranů je charakteristická jejich hřívá. Berani jsou černého zbarvení s bílými odznaky na hlavě, ocase a končetinách. Hmotnost beranů je 60–70 kg, ovci 40–50 kg. Jehňata se rodí černě zbarvená. Dospělá zvířata se stříhají dvakrát ročně. Produkce vlny za rok – ovce do 2,5–2,8 kg, beran do 3,8 kg.

VÝCHODOFRÍSKÁ OVCE – plemeno pochází z holandsko-německých hranic. Je velkého tělesného rámce, s poměrně delšími nohama, užším hrudníkem. U beranů je hlava mírně klabonosá. Plemeno je bezrohé. Plemeno je dojné s trojstrannou užitkovostí – mléko – maso – vlna. Východofriška ovce se vyznačuje vynikající mléčnou užitkovostí a plodností. Plemeno má slabý vlnový obrůst na hlavě, spodině břicha a končetinách. Nádoj u toho plemena někdy přesahuje i 1 000 kg, v průměru však 600 kg. Tučnost mléka je až 7 %. Berani dosahují 80–100 kg, ovce 60–85 kg. Roční produkce vlny (vlna smíšená) se u bahnic pohybuje do 5 kg u beranů do 7 kg. V ČR je plemeno chováno především v bílém rázu, některá stáda chovy mají také černý ráz.

OLKUSKÁ OVCE – toto plemeno pochází z Polska – z oblasti Krakova. K šlechtění bylo využito plemene Východofriška ovce a Romney. Plemeno je střednějšího až většího tělesného rámce s tím, že živá hmotnost bahnic je 65–70 kg, beranů 85–95 kg. Toto plodné plemeno má vynikající mateřské vlastnosti a výbornou mléčnost.

Plemena s kombinovanou užitkovostí

Jedná se o plemena, kde výstupem je hned několik vlastností, tedy nejen maso, ale i mléko a vlna.

Z domácích plemen do této skupiny patří – merino, valašská ovce, zušlechtěná valaška, šumavská ovce. Z dovezených pak především – merinolandschaf, bergschaf, corriedale, lein, jacob, německá dlouhovlnná ovce, vřesová ovce, jurská ovce, romney marsh, leicester, zwartbles, lain, kamerunská.

VALAŠSKÁ OVCE je jedno z našich původních salašnických plemen, které vzniklo křížením několika plemen s původními slovenskými plemeny. Je menšího až středního rámce s kratšími končetinami. Jde o plemeno s trojstrannou užitkovostí – maso, mléko, vlna. Ovce jsou odolné vůči nepříznivým podmínkám chovu a jsou vhodné do chovu v oblastech podhůří a hor. Produkce mléka ovce je do 150 l za laktaci. Živá hmotnost u bahnic 50 kg, u beranů 70 kg. Jediníci tohoto plemena patří mezi genové rezervy ČR.

ŠUMAVSKÁ OVCE je plemeno typické svou trojstrannou užitkovostí – maso, mléko, vlna. Jsou to ovce podhorských a horských oblastí, chovaná na Šumavě. Roční stráž u beranů je 5–6 kg, u ovcí 3–4 kg. Hmotnost bahnice je 40–45 kg a beranů 60–80 kg. Zvířata jsou velmi pevně konstituce s tím, že jejich odolnosti lze využít při chovu v podhorských a horských oblastech. Produkce mléka se pohybuje okolo 100–170 l za laktaci. Jedinci tohoto plemena patří mezi genové rezervy ČR.

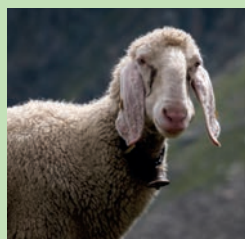

MERINO je typické vlnářské plemeno, středního až většího tělesného rámce. Původně toto plemeno bylo šlechtěno zejména na produkci kvalitní potní vlny s tím, že po pádu vlnářského trhu došlo k orientaci na kombinovanou užitkovost vlnářsko-masnou. Charakteristický je výrazný obrůst celého těla velmi kvalitní vlnou. Roční stráž beranů dosahuje až 12 kg a u ovcí 5–6,5 kg. Bahnice dosahují hmotnosti 50–60 kg, berani až 100 kg.

VŘESOVÁ OVCE je hrubovlnné, kožichové, krátkoocasé plemeno, které pochází ze severovýchodního Německa ze skupiny severovýchodních krátkoocasých ovcí.

Po staletí se chová na chudých, písčitých půdách vřesovišť. Plemeno středního tělesného rámce, se sezónní podzimní říjí. Obě pohlaví jsou rohatá, u beranů se rohy šnekovitě vinou do strany. Uši jsou malé, šikmo postavené, krk vysoko nasazený, hrud' hluboká a klenutá. Rouno je složené z 75–80 % z podsady o jemnosti 18–25 μm a pesíků 45–65 μm . Zbarvení vlny je stříbrně šedé. Hlava a končetiny jsou černé s tvrdými paznehty. Jehňata se rodí černá. Živá hmotnost bahnice se pohybuje v rozmezí 45–65 kg, beranů 70–90 kg. Plemeno je chované s důrazem na produkci masa a pro dobré pastevní vlastnosti. Na pastvě zužitkuje i méně hodnotné rostliny a lze je perspektivně využít k řízení pastvě v chráněných oblastech. Nejvyšší kožšina se získává z jehňat v 5–9 měsících věku, vlna bývá kávově hnědá.

BERGSCHAF je odolné a nenáročné plemeno chované v Itálii, Německu a Rakousku (Tyroler Bergschaf). Jedná se o plemeno s trojstrannou užitkovostí. Plemeno má typické svislé uši, klabonos a je velkého tělesného rámce. V Německu je chována i v hnědém zbarvení.

OVCE ZWARTBLES je plemeno, které bylo vyšlechtěno na území Holandska. Základní barvou rouna je hnědá barva s tím, že charakteristickým znakem je bílá lysinka na hlavě a dále jsou to bílé punčošky na zadních končetinách a konci ocasu. Obě pohlaví jsou bezrohá. Hmotnost beranů dosahuje až 110 kg, zatímco u ovcí do 65–70 kg.

MERINOLANDSCHAF je německé plemeno. Plemeno většího až velkého tělesného rámce. Jak ovce, tak i berani jsou bezrozí. U tohoto plemene je v porovnání s ostatními plemeny možné pozorovat asezónní říjí, tedy zapouštění ovcí je prakticky možné usku-tečňovat prakticky po celý rok. Plemenice mají velmi dobré mateřské vlastnosti a dobrou mléčnost. Jde plemeno odolné. Stráž je u ovcí 4–5 kg, u beranů 6–7 kg. Hmotnost bahnice je 70–85 kg a beranů 120–140 kg. Plemeno je vhodné do nížinných a podhorských oblastí.

JACOB plemeno pochází pravděpodobně z oblasti dnešní Sýrie. Do Anglie se dovezlo před několika staletími a chová se tam dodnes. Předností je dobrá užitkovost, zdravotní stav a přizpůsobivost k nepříznivým klimatickým podmínkám. Plemenným znakem je vícerohost, vyskyt čtyř až šesti četných srpovitých rohů u obou pohlaví a tmavě hnědé až šedočerné skvrny téměř po celém těle. Bílá lysina uprostřed hlavy a černé skvrny na obou stranách obličej jsou typickými znaky plemene. Uši svislé dlouhé. Hmotnost bahnice 50–60 kg, beranů 70–90 kg. Maso z vykrmených jehňat je libové a chutné. Patří ke skupině zájmových plemen. Roční stráž potní vlny bahnice 3,5–4,0 kg, beranů 4,5–5,5 kg, délka vlny 8–10 cm, výtěžnost vlny 55–60 %.

ROMNEY MARCH je anglické dlouhovlnné plemeno s kombinovanou vlnářsko-masnou užitkovostí. Je středního až většího tělesného rámce s krátkou hlavou. Je to plemeno bezrohé. Zvířata jsou vhodná do drsnějších klimatických podmínek s vyšší relativní vlhkostí. Je to plemeno nenáročné na výživu a ustájení. Berani váží do 120 kg, zatímco ovce do 85 kg. Produkce potní vlny za rok – beran do 7,5 kg, ovce do 6 kg.

OUESSANTSKÁ OVCE není to nejběžnější plemeno, ale je to plemeno mých oveček, tedy ho nesmím opomenout. Je to nejmenší plemeno ovcí na světě; její výška nesmí překročit 50 cm a průměrná hmotnost dosahuje 15 kg. Pochází z malého ostrova Ouessant ležícího necelých 20 km západně od pobřeží francouzské Bretaně. Díky drsnému podnebí (vítr, déšť, skoupá vegetace, tudíž málo stromů k přirozené ochraně) se přírodním výběrem vyselektovalo toto malé, ale velmi odolné plemeno. Ouessantské ovce žily výhradně na svém domovském ostrově až do začátku 20. století a jsou dodnes vzácným plemenem. Ovce jsou černé nebo tmavě hnědé barvy, ale vyskytují se i bílí jedinci. Berani mají relativně velké rohy.

A přistě se od oveček přesuneme opět k vlně a jejímu ručnímu zpracování. Tedy od ostríhání, vyprání až k rounu připravenému k předání. A vše si ukážeme právě na Ouessantských ovečkách.

■ Soňa Anna-Marie Fišerová

BETLÉMSKÉ SVĚTLO

*Poniklá, kostel sv. Jakuba
Štědrý den 24. 12. od 10 do 16 h*

*V tuto dobu bude kostel otevřený a od betlémského
světla si zde můžete zapálit svoji svíci.*

Pořad vánočních bohoslužeb v kostele sv. Jakuba Většího v Poniklé

Neděle 24. 12.	Štědrý den – „Půlnoční“	16:00
Pondělí 25. 12.	Slavnost Narození Ježíše Krista	8:30
Středa 27. 12.	Svátek sv. Jana Evangelisty	18:00
Neděle 31. 12.	Svátek sv. Rodiny	8:30
Pondělí 1. 1. 2024	Slavnost Matky Boží Panny Marie	18:00

Pravidelné bohoslužby v roce 2024

Středa 18:00

Sobota 18:00

(letní čas 19:00)

